

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยทำหน้าที่เป็นเครื่องมือหรือเป็นตัวกลางระหว่างผู้ประกอบการและผู้ออมให้เกิดสภาพคล่องในการหมุนเวียนของเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอำนวยความสะดวกแก่ภาคเศรษฐกิจสาขาต่างๆที่ขาดแคลนเงินทุน ธนาคารพาณิชย์จะทำหน้าที่รับฝากเงินจากประชาชนโดยทั่วไป และจ่ายผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย จากนั้นก็จะนำเงินที่รับฝากนั้นไปแสวงหาผลกำไร เงินปันผลและส่วนล้ามูลค่าหุ้น เป็นต้น การอำนวยความสะดวกถือเป็นธุรกิจที่สำคัญของธนาคารพาณิชย์และเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ หากสินเชื่อมีคุณภาพดีกำไรของธุรกิจธนาคารพาณิชย์ก็จะมาก แต่ถ้าสินเชื่อไม่มีคุณภาพอันเนื่องมาจากลูกหนี้ไม่สามารถชำระคืนเงินต้น และ/หรือ ดอกเบี้ยตามเงื่อนไขการชำระหนี้ให้กับธนาคารได้ การอำนวยความสะดวกนั้นก็จะกลายเป็นปัญหาที่สำคัญแก่ธนาคารตามมา

นับจากปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมาระบบเศรษฐกิจไทยมีอัตราการเจริญเติบโตค่อนข้างสูง สาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการเงิน ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ได้ขยายตัวตามระบบเศรษฐกิจ และตามภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ จำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์ได้ขยายออกไปเป็นจำนวนมากทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาค โดยมีอัตราการแข่งขันกันระหว่างกันค่อนข้างสูงในการระดมเงินออมและการอำนวยความสะดวกเพื่อสร้างและแย่งชิงส่วนแบ่งตลาด (market share) (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, 2542)

ต่อมาเมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งนับเป็นวิกฤติการณ์ที่เลวร้ายที่สุดในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของประเทศไทยและส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อระบบสถาบันการเงิน ซึ่งจะเห็นได้จากการปิดสถาบันการเงินรวม 56 แห่ง ในปี 2540 ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-performing loans :NPLs) ที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และกลายเป็นปัญหาที่สำคัญ แก่สถาบันการเงินในเวลาต่อมา

ผลกระทบจากภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาเป็นลูกโซ่ นั่นคือภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยส่งผลให้การประกอบการของสาขาการผลิตต่างๆประสบกับภาวะขาดทุน ธุรกิจต่างๆต้องดำเนินมาตรการลดต้นทุนลงในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะมาตรการการเลิกจ้างงาน ซึ่งมาตรการนี้ได้สร้างปัญหากระทบไปถึงอำนาจซื้อในตลาดที่ลดลง ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการก็ไม่สามารถชำระคืนเงินต้น และ ดอกเบี้ยให้แก่สถาบันการเงินได้ ส่งผลให้สถาบันการเงินขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ จึงชะลอการปล่อยกู้ ธุรกิจต่างๆต้องประสบกับปัญหา

การขาดสภาพคล่องจนนำไปสู่การปิดกิจการ และที่สุุดปัญหาต่างๆเหล่านี้ก็ได้ย้อนกลับมาส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินเป็นวงจรรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจยังมีผลกระทบต่อมูลค่าตามราคาตลาดของหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ นั่นคือหลักทรัพย์มีราคาตกต่ำลงเมื่อเทียบกับจำนวนเงินกู้ที่ธนาคารปล่อยไป โดยที่พฤติกรรมการอำนวยการสินเชื่อในอดีตที่ผ่านมายังขาดความเคร่งครัดในการวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk analysis) ของโครงการเงินกู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ และแนวโน้มของธุรกิจที่ผู้ขอกู้ประกอบการและเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจก็มิได้มีความเคร่งครัดในการทบทวนสินเชื่อ (credit review) รวมตลอดจนไม่ได้ปรับลดมูลค่าของหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ จนท้ายที่สุดหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้มีมูลค่าตามราคาตลาดไม่คุ้มกับเงินที่ปล่อยไป จำนวนสินเชื่อจำนวนมากจะกระจุกตัวอยู่กับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และการซื้อสินค้าคงทน (durable goods) และเมื่อถูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ก็ก่อให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (non-performing loans : NPLs) ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สถาบันการเงินต่างกำลังเผชิญอยู่ เนื่องจากหนี้เสียของสถาบันการเงินที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องส่งผลให้สถาบันการเงินต้องมีการกั้นสำรองสินทรัพย์จัดชั้นเพิ่มขึ้นและมีผลให้เงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงลดลง ทำให้สถาบันการเงินต่างเร่งดำเนินการเพิ่มทุนด้วยการออกหุ้นกู้ด้อยสิทธิ และหุ้นกู้บุริมสิทธิ เพื่อให้มีอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ขณะที่บางสถาบันต้องเข้ารับความช่วยเหลือจากทางการ โดยเข้าโครงการช่วยเพิ่มเงินกองทุนชั้นที่ 1 (ลิสรา ดันติทวิวัฒน์, 2542)

ตัวเลขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสถาบันการเงิน ณ สิ้นเดือน พฤษภาคม 2542 โดยสถาบันการเงินมียอดคงค้าง NPLs ทั้งสิ้น 2,729,361 ล้านบาท คิดเป็น 47.70% ของสินเชื่อรวม โดยยอดหนี้ NPLs เพิ่มขึ้นจากเดือนก่อนหน้านี้ 26,377 ล้านบาท ส่วนใหญ่มาจากธนาคารพาณิชย์ของรัฐที่เพิ่มขึ้น 15,037 ล้านบาท โดยเป็นการเพิ่มในสินเชื่อนำเข้าสินค้าและอสังหาริมทรัพย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐมียอดคงค้าง NPLs ทั้งสิ้น 1,169,874 ล้านบาท คิดเป็น 69.36% ของสินเชื่อรวม ขณะที่ธนาคารพาณิชย์เอกชนมียอดคงค้าง NPLs 1,302,420 ล้านบาท คิดเป็น 42.82% ของสินเชื่อรวม เพิ่มขึ้น 8,005 ล้านบาท ส่วนใหญ่เพิ่มในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรม และการค้าส่งค้าปลีก ส่วนธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศมียอดคงค้าง NPLs 84,985 ล้านบาท คิดเป็น 11.52% ของสินเชื่อรวม เพิ่มขึ้น 440 ล้านบาท บริษัทเงินทุน (บง.) มียอดคงค้าง NPLs 172,081 ล้านบาท คิดเป็น 67.18% ของสินเชื่อรวม เพิ่มขึ้น 2,893 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล จากการที่ยอด NPLs อยู่ในระดับสูงเช่นนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ชะลอการขยายสินเชื่อใหม่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ (ข้อมูลของธนาคารแห่งประเทศไทย, มติชนรายวัน, 2542, หน้า 9)

ตารางที่ 1.1 แสดงยอดคงค้างของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ที่ระบบ ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2541 ถึงเดือน ธันวาคม 2542

หน่วย : ล้านบาท

	2541										2542									
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.*	พ.ย.*	ธ.ค.*	
ธ.พ.เอกชน	994,230	1,053,415	1,094,923	1,165,549	1,221,798	1,276,726	1,239,944	1,281,382	1,295,209	1,293,788	1,294,415	1,302,420	1,222,689	1,215,086	1,208,858	1,128,742	1,104,572	1,072,722	886,898	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	30.19	32.61	33.91	36.88	39.45	41.73	40.48	42.03	42.46	42.31	42.49	42.82	41.02	40.86	40.67	38.27	37.41	35.85	30.65	
ธ.พ.ของรัฐ	786,030	813,991	841,371	920,467	966,370	1,006,473	1,036,654	989,953	1,156,396	1,158,199	1,154,837	1,169,874	1,173,325	1,175,723	1,154,239	1,151,098	1,138,552	1,083,119	1,036,039	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	47.17	48.95	50.25	55.14	58.30	60.94	62.45	65.10	67.80	68.25	67.71	69.36	70.23	70.07	68.62	65.58	65.27	64.10	61.58	
สาขาฯ พ.ตปท.	52,258	57,436	59,829	63,142	64,775	69,475	74,244	78,257	78,773	85,460	84,545	84,985	86,754	91,639	93,945	81,811	78,895	74,201	61,001	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	5.53	6.32	6.63	7.53	8.05	9.04	9.81	10.14	10.27	11.51	11.58	11.52	12.57	12.97	13.43	11.53	11.48	10.90	9.81	
รวมธ.พ.	1,832,518	1,924,842	1,996,123	2,149,158	2,252,943	2,352,674	2,350,842	2,349,592	2,530,378	2,537,447	2,533,796	2,557,280	2,482,768	2,482,448	2,457,042	2,361,652	2,322,019	2,230,042	1,983,937	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	31.04	33.17	34.39	37.92	40.53	42.94	42.90	43.99	45.82	46.16	46.22	46.79	46.48	46.33	45.89	43.62	43.13	41.58	38.17	
บริษัทเงินทุน	257,784	268,315	280,803	288,987	299,433	313,907	323,691	331,318	370,011	370,645	369,188	372,081	368,072	369,473	361,904	350,150	305,835	263,310	90,030	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	52.03	55.04	57.98	60.36	63.35	66.82	70.16	71.93	65.41	65.51	65.71	67.18	67.25	68.18	67.22	62.26	56.10	54.49	49.17	
รวมสถาบันการเงิน	2,090,302	2,193,157	2,276,926	2,438,145	2,552,376	2,666,581	2,674,533	2,680,910	2,700,389	2,708,092	2,702,984	2,729,361	2,650,840	2,651,921	2,618,946	2,511,802	2,427,854	2,332,352	2,073,967	
(% ต่อสินเชื่อรวม)	32.69	34.87	36.20	39.67	42.32	44.82	45.02	46.21	46.70	47.03	47.10	47.70	47.41	47.30	46.81	44.41	43.57	42.02	38.54	

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ 1. NPL หมายถึง เงินให้สินเชื่อซึ่งชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดชำระตามสัญญา

2. ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2542 ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้รับโอนกิจการของ บ.ง. 13 แห่ง

3. ธ. รัตนสินซึ่งเดิมแสดงรวมในกลุ่มธพ.ของรัฐ ถูกเปลี่ยนแปลงการรายงานเข้าเป็นกลุ่มธพ.เอกชน เริ่มตั้งแต่เดือน พ.ย.42 เนื่องจากภาคเอกชนได้ซื้อหุ้นใหญ่ (75%) และเปลี่ยนชื่อเป็น ธ. ยูโรบิโรตสิน

ตัวเลขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานเกี่ยวกับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของสถาบันการเงินทั้งระบบจากเดือน มิถุนายน 2541 จนถึงเดือน ธันวาคม 2542 ดังแสดงในตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่าตัวเลข NPLs ทั้งระบบ หากพิจารณาจากเดือน ธันวาคม 2542 ทั้งของธนาคารพาณิชย์รวม และของสถาบันการเงินรวม ยอด NPLs ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าปัญหา NPLs ได้รับการควบคุมและแก้ไขให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามปัญหา NPLs ก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญของสถาบันการเงินที่จะต้องเร่งแก้ไขให้ลดลง เนื่องจากการแก้ไขปัญหาของสถาบันการเงินจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังทำให้สถาบันการเงินต้องมีการจัดตั้งสำรองหนี้เสียและหนี้ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ใหม่ โดยเริ่มบังคับใช้ ณ งดการบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2541 โดยจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ระดับตามคุณภาพของลูกหนี้ประกอบด้วย ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย และลูกหนี้จัดชั้นสูญ

- 1) ลูกหนี้ปกติ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้ และไม่มีสัญญาณใดๆ แสดงว่า จะมีการผิดนัดชำระหนี้อันจะเป็นเหตุให้สถาบันการเงินได้รับความเสียหาย ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 1 เดือน นับแต่วันครบกำหนดชำระ
- 2) ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีสัญญาณว่าจะเกิดความเสียหายแต่มีฐานะหรือผลการดำเนินงานอ่อนลง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขในเวลาอันสมควรจะทำให้ความสามารถในการชำระหนี้อ่อนลง ไปอีก จนไม่สามารถชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นได้ตามกำหนด ได้แก่ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ
- 3) ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายหากปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนไม่มีการแก้ไข หรือรายได้หลักของลูกหนี้อาจไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ เนื่องมาจากความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้มีความไม่แน่นอน สถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้แหล่งที่มาอื่นหรือหลักประกันในการชำระหนี้ ได้แก่ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ
- 4) ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่มีคุณภาพด้อยกว่าลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หรือคาดว่าจะไม่สามารถเรียกให้ลูกหนี้ชำระคืนได้ครบถ้วน ได้แก่ ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นไม่เกิน 12 เดือน นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- 5) ลูกหนี้จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิง หรือลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเกินกว่า 12 เดือน นับแต่วันครบกำหนด

สำหรับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จะหมายถึงยอดรวมลูกหนี้จัดชั้นสูญ ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย และลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สำหรับอัตราการกันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นสำหรับความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นตามประกาศใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยนั้น สามารถแสดงการเปรียบเทียบกับสัดส่วนเดิมได้ ตามตารางที่ 1.2 ดังนี้

ตาราง 1.2 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการกันเงินสำรองระหว่างอัตราเดิมและอัตราใหม่

ลูกหนี้จัดชั้น	อัตราการกันสำรอง(ร้อยละ)	
	ใหม่	เก่า
1. ลูกหนี้ปกติ	1	ไม่มี
2. ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ	2	ไม่มี
3. ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	20	15
4. ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ	50	100
5. ลูกหนี้จัดชั้นสูญ	100	100
	หรือตัดออกจากบัญชี	

จะเห็นได้ว่าจากนโยบายดังกล่าวของธนาคารแห่งประเทศไทยมีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องเผชิญกับภาระในการตั้งสำรองหนี้ให้ครบตามข้อกำหนดทำให้นโยบายหลักของธนาคารพาณิชย์ในขณะนี้จึงมุ่งเน้นที่การติดตามเร่งรัดและแก้ไขปัญหาหนี้ NPLs ซึ่งวิธีการที่สำคัญและเห็นว่ามีประสิทธิภาพที่ถูกเลือกนำมาใช้เป็นเครื่องมือคือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (Debt Restructuring) (วารสารธนาคารอาคารสงเคราะห์, 2541)

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินเป็นการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหา เพื่อให้สถาบันการเงินมีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการต่อไป ทั้งในส่วนของลูกหนี้และสถาบันการเงิน โดยเฉพาะลูกหนี้ของสถาบันการเงินที่ประสบปัญหาการชำระหนี้เนื่องจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ แต่ยังมีแนวโน้มที่จะดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ทั้งนี้สถาบันการเงินจะต้องระมัดระวังมิให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงการจัดชั้นลูกหนี้และการกันสำรอง หรือหลีกเลี่ยงหลักเกณฑ์การระงับรับรู้อย่างได้ การปรับปรุงโครงสร้าง

สร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์มีวิธีการใช้หลายวิธีแต่จะใช้วิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับความจำเป็นและสภาพภาพของลูกหนี้รวมทั้งนโยบายของธนาคารพาณิชย์เอง ธนาคารพาณิชย์อาจเลือกใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีการสำหรับลูกหนี้แต่ละรายได้

วิธีการปฏิบัติในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มี 14 วิธี คือ

- 1) ผ่อนเงินต้นลงน้อยกว่าเงื่อนไขในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
- 2) ชำระเฉพาะดอกเบี้ยโดยปลอดเงินต้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
- 3) ขยายระยะเวลาชำระเงินต้น
- 4) ผ่อนดอกเบี้ยให้ทันกำหนดภายในระยะเวลาอันสั้น
- 5) ลดดอกเบี้ยค้างชำระ
- 6) ลดอัตราดอกเบี้ย
- 7) ลดเงินต้นบางส่วน
- 8) ให้อู่เพิ่ม
- 9) ชำระเงินต้น,ตั้งพักดอกเบี้ย
- 10) โอนทรัพย์สินชำระหนี้บางส่วน
- 11) แปลงหนี้เป็นทุน
- 12) ยกเลิกสินเชื่อ โดยขอลดดอกเบี้ยบางส่วน
- 13) ยกเลิกสินเชื่อ โดยขอลดดอกเบี้ย และ/หรือ เงินต้นบางส่วน
- 14) โอนทรัพย์สินประกันชำระหนี้พร้อมลดดอกเบี้ย และ/หรือเงินต้นบางส่วน

(เอกสารการฝึกอบรม ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน), 2541)

เป็นที่คาดหวังว่าการปรับปรุงโครงสร้างหนี้จะเป็นวิธีการที่ช่วยธนาคารพาณิชย์ในการแก้ไขปัญหา NPLs และสามารถเพิ่มการปล่อยสินเชื่อ และเป็นการช่วยให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นตัวแปรสำคัญในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นการศึกษาผลที่เกิดจากการนำนโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้โดยธนาคารพาณิชย์นั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงนโยบายและวิธีการในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงความสำคัญของปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อการนำเอานโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้โดยธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาถึงผลจากการใช้มาตรการการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่นำมาใช้ปฏิบัติโดยธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยธนาคารพาณิชย์
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่จะมีผลกระทบและผลกระทบของการนำเอานโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้
3. ทำให้ทราบถึงหนี้ที่เรียกเก็บได้ หนี้ที่ลดลง และจำนวนลูกหนี้ที่ให้ความร่วมมือและไม่ร่วมมือ ปฏิบัติตามนโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
5. ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ และเป็นข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงรูปแบบและวิธีการในการนำมาตรการปรับปรุงโครงสร้างหนี้มาใช้โดยธนาคารพาณิชย์ในอนาคตต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะการใช้นโยบายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 สาขา ซึ่งได้แก่ สาขาท่าแพ สาขาศรีนครพิงค์ สาขาสันป่าข่อย สาขาข้างฝือก สาขาข้างตลาด สาขาประตูเชียงใหม่ สาขาดอนสุเทพ สาขาภาคสวนแก้ว สาขาเมืองสมุทร โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ จากพื้นที่ที่ศึกษาที่กำหนดข้างต้นและทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและแบบเจาะจง (Simple and Purposive Random Sampling) โดยสำหรับข้อมูลปฐมภูมิจะออกแบบสอบถามกลุ่มลูกหนี้ขนาดเล็กหรือลูกหนี้รายย่อยที่อยู่ในข่ายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคาร และพนักงานสินเชื่อที่มีหน้าที่ดูแลลูกหนี้รายย่อยที่อยู่ในข่ายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยจากการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการที่กล่าวข้างต้นจะได้กลุ่มลูกหนี้ที่เป็นประชากรตัวอย่างที่ถูกเลือกมาทำการศึกษาจำนวน 175 ราย หรือร้อยละ 25 จากลูกหนี้ขนาดเล็กหรือลูกหนี้รายย่อยที่อยู่ในข่ายหรือโครงการที่ได้รับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้งหมดจำนวน 697 ราย

และจะได้กลุ่มพนักงานที่รับผิดชอบดูแลกลุ่มลูกหนี้รายย่อยจำนวน 17 ราย หรือร้อยละ 25.76 ของพนักงานที่ดูแลลูกหนี้รายย่อยที่อยู่ในข่ายปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้งหมด 66 ราย และข้อมูลทุกข้อมูมิจะได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.5 คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans : NPLs) หมายถึง หนี้ที่มีปัญหาในการชำระดอกเบี้ย และ/หรือ เงินต้นเกินกว่า 3 เดือน นับจากวันครบกำหนด หรือตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

เกณฑ์การจัดชั้นหนี้ หมายถึง การพิจารณาคุณภาพของลูกหนี้โดยการวิเคราะห์โครงการและความเป็นไปได้ทางธุรกิจของลูกหนี้ การวิเคราะห์ห้วงการเงิน กระแสเงินสด และความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ตามกำหนด ทั้งนี้ต้องไม่เกินระยะเวลาของการค้างชำระที่เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้น โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามคุณภาพของลูกหนี้ ประกอบด้วย ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย และลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ

สินเชื่อที่ระงับรับรู้รายได้ หมายถึง ตัวเลขทางบัญชีที่ธนาคารหยุดรับรู้รายได้เมื่อลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยนานกว่าระยะเวลาหนึ่ง (Non – accrual Loans) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 ธนาคารจะต้องใช้เกณฑ์ค้างชำระดอกเบี้ยเกิน 3 เดือน

สินทรัพย์จัดชั้น (Classified Asset) หมายถึง การจัดชั้นสินทรัพย์ซึ่งประกอบด้วย เงินให้สินเชื่อ ดอกเบี้ยค้างรับ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ และสินทรัพย์อื่นๆ เช่น ทรัพย์สินรอการขาย ค่าใช้จ่ายในการทดรองในการดำเนินคดี โดยจัดแบ่งตามคุณภาพของลูกหนี้เป็น 6 ระดับ คือ ลูกหนี้ปกติ ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ และลูกหนี้จัดชั้นสูญ

การปรับโครงสร้างหนี้ หมายถึง กระบวนการที่เจ้าหน้าที่และลูกหนี้สมัครใจแก้ปัญหาภาระหนี้ร่วมกันโดยไม่จำกัดวงเงินหนี้ที่จะตกลงกันระหว่างลูกหนี้และเจ้าหน้าที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ในขณะเดียวกันเจ้าหนี้อาจได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด

สินเชื่อธุรกิจ หมายถึง สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์ การบริการ และอุตสาหกรรม

สินเชื่อบุคคลทั่วโลก หมายถึง สินเชื่อส่วนบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการในด้านที่อยู่อาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว ตลอดจนใช้จ่ายในกิจกรรมส่วนตัว

หนี้ขนาดเล็ก (กลุ่มย่อย) หมายถึง กลุ่มลูกหนี้ที่มีภาระหนี้ต่ำกว่า 5.0 ล้านบาท ลงมา
หนี้ขนาดกลาง หมายถึง กลุ่มลูกหนี้ที่มีภาระหนี้เกินกว่า 5.0 ล้าน แต่ไม่เกิน 25.0 ล้านบาท
หนี้ขนาดใหญ่ หมายถึง กลุ่มลูกหนี้ที่มีภาระหนี้เกินกว่า 25.0 ล้านบาท ขึ้นไป

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University